

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าสถาบันทาง วิชาการในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ทั้งมหาวิทยาลัยที่เป็นของรัฐและเอกชน จะมีจุดมุ่งหมายที่ สำคัญ คือ การสร้างสรรคความก้าวหน้าและเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญ สำคัญกับการวิจัย เพราะถือว่าการวิจัยนอกจากจะทำให้เกิดการขยายเพิ่มเติมของความรู้แล้ว ยัง ทำให้การเรียนการสอนและความรู้ สอดคล้องกับปัญหาของสังคมด้วย ดังนั้นการศึกษาในระดับ นี้จึงเน้นหนักที่การคิดค้น และแสวงหาความรู้เป็นพิเศษ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ วิจัย เป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกวิธีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยใช้ กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ เพื่อศึกษาค้นคว้า สืบเคราะห์ความรู้ที่เรียนมาตั้งแต่ต้นจนจบ รวม ทั้งรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น และรู้จักวางแผนที่จะดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผน ซึ่ง หลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้นักศึกษาที่เรียนรายวิชาครบถ้วนแล้ว จะต้อง ทำการวิจัยโดยอาศัยความรู้ที่เรียนมาผนวกกับความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น การวิจัยประเภทนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ที่นิยมเรียกกันว่า "วิทยานิพนธ์" (Thesis) โดยกำหนดจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ถึง 12 หน่วยกิต (ขณะ กองไตรย์, 2536) ดังนั้นการทำวิจัย ที่เป็นวิทยานิพนธ์ จึงเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร และเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับผู้เรียนใน ระดับบัณฑิตศึกษาที่จะต้องทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงเพื่อให้จบหลักสูตรตามระยะเวลาที่หลักสูตร กำหนดไว้ การทำวิจัยหรือการทำวิทยานิพนธ์จึงถือได้ว่าเป็นการฝึกปฏิบัติหรือเป็นการทำงานที่ สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนิสิตในช่วงเวลาที่เข้ามาศึกษา ซึ่งความสำเร็จในการทำวิจัยหรือทำ วิทยานิพนธ์จะส่งผลกระทบยาวต่อสมรรถภาพและศักยภาพการเป็นนักวิจัยของมหาบัณฑิตอันเป็น เป้าหมายสำคัญของการผลิตมหาบัณฑิตในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย

ขณะ กองไตรย์ (2536) ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษากระบวนการพัฒนา โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการทำวิจัยของนิสิตหลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการ

พัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ที่สำคัญได้แก่ การที่นิสิตไม่ได้ทำเรื่องที่ตนเองสนใจ ไม่มีความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย และนิสิตไม่มีเวลาในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์อย่างจริงจัง เนื่องจากนิสิตต้องใช้เวลาในการเรียนรายวิชา ซึ่งในการเรียนต้องค้นคว้าเพิ่มเติม ทำงานส่ง สอบกลางภาค และสอบปลายภาค ปัญหาเหล่านี้ทำให้นิสิตเกิดความวิตกกังวล และเป็นผลให้เกิดความเหนื่อยหน่ายในการทำวิทยานิพนธ์หรือในการทำวิจัยอันเป็นงานสำคัญของนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของจันทนา หิงสุวรรณ (2533) ที่กล่าวไว้ว่าในการทำงานโดยทั่วๆ ไปนั้น ในบางครั้งในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการมิได้ราบรื่นเสมอไป อาจมีอุปสรรคมาขัดขวาง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นผลให้บุคคลส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยจากตัวบุคคล และปัจจัยจากสภาพแวดล้อม ที่ทำให้เกิดความทุกข์ใจ ไม่สบายใจ เกิดความเครียด (stress) และส่งผลให้เกิดความเหนื่อยหน่าย (burnout) ในการทำงาน ซึ่งความรู้สึกเหนื่อยหน่ายนี้เป็นอุปสรรคสำคัญที่จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จล่าช้าหรือไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่าย (burnout) กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาใน 2 แนวทางด้วยกัน คือ แนวทางแรก จะเป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อบรรยายสภาพหรือบอกระดับของความเหนื่อยหน่ายในการทำงานหรือความเหนื่อยหน่ายในการเรียนของนักเรียนนักศึกษา (Capel, S.A., 1987; บุญศรี ชัยชิตามร, 2534; พรทิพย์ คุวนิชย์วงศ์, 2535; Hodge, G.M., Jupp, J.J. and Taylor, A.J., 1994) และแนวทางที่สองเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายและการทดสอบความตรงของโมเดลความเหนื่อยหน่าย (Gold, Y., 1985; จินตนา ญาติบรรทุง, 2528; Koeske, G.F. and Koeske, R.D., 1991; Byrne, B.M., 1994)

แต่การศึกษาเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานในวิชาชีพต่างๆ เช่น วิชาชีพพยาบาล วิชาชีพครู และความเหนื่อยหน่ายในการเรียน ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย อีกทั้งยังมีข้อบกพร่องในส่วนของการศึกษาที่เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเนื่องจากโมเดลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์ เพราะการศึกษที่ผ่านมาเป็นการเลือกศึกษาตัวแปรปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายโดยไม่มีทฤษฎีรองรับ จากความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยในอดีตดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่

เป็นสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในบริบทของการทำวิจัยของนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากความเหนื่อยหน่ายนั้นมีผลกระทบต่อระยะเวลาที่ทำวิจัย ระยะเวลาที่จะสำเร็จการศึกษา สุขภาพจิตของนิสิต คุณภาพของงานวิจัย รวมทั้งศักยภาพการเป็นนักวิจัยของนิสิต ดังที่ทองหล่อ วิชาวิน (2522) ได้เสนอแนะว่า “ทราบได้ถ้าการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตยังอยู่ในสภาพความเครียดและความกดดันต่าง ๆ ความหวังที่บัณฑิตจะเป็นผู้ที่มีความรู้รอบในสรรพวิทยาการที่จะอำนวยความสะดวกแก่การดำเนินชีวิต มีความรู้สึกซึ่งในศาสตร์สาขาที่จะถ่ายทอดและวิจัย มีความสามารถ ใช้ภาษาและสัญลักษณ์เป็นสื่อแสดงความรู้และความคิด มีความสามารถ แปลความคิดออกมาเป็นการกระทำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้อยู่เสมอ รู้จักรับผิดชอบ ใฝ่ตรองด้วยหลักอย่างมีเหตุผลก่อนตัดสินใจ คงจะเป็นไปไม่ได้” ดังนั้นการศึกษาถึงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต รวมทั้งยังเป็นแนวทางสร้างเสริมทัศนคติที่ดีในการทำวิจัยให้แก่นิสิตด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของจันทร์เพ็ญ อินทร์ไชยา (2536) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการลดความเครียดในขณะฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลพบว่าการลดความเครียดที่เป็นสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในขณะฝึกปฏิบัติงานจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลพร้อมที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ได้เต็มที่ สามารถฝึกปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของตน ตลอดจนหาทางปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพได้ โดยในการศึกษาเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรล ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรลเป็นวิธีการศึกษาเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งระบบ และยินยอมให้ โมเดลมีตัวแปรแฝง (latent variable) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของตัวแปรความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยที่เป็นตัวแปรแฝง ต้องนำตัวแปรที่วัดได้ไปศึกษาเป็นตัวแปรสังเกตได้ (observed variable) ที่เป็นผลมาจากตัวแปรแฝงความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย และใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเครียดเป็นพื้นฐานในการสร้างโมเดล เนื่องจาก Koeske, G.F. and Koeske, R.D. (1991) ได้ศึกษาและพบว่าความเครียด (stress) เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุของความเหนื่อยหน่าย ซึ่งทฤษฎีที่นิยมนำมาใช้อธิบายเกี่ยวกับความเครียด คือ ทฤษฎีการปรับตัวโดยทั่วไปของเซลยี (General Adaptation Syndrome) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของลาซารัส (Transaction Model) และทฤษฎีความสมดุลระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Person-Environment Fit Theory) ของ French และคณะ แต่ทฤษฎีการปรับตัวโดยทั่วไปของเซลยี และทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของลาซารัส จะมุ่งอธิบายถึงการตอบสนองต่อความเครียดและการเผชิญปัญหาความเครียดไม่ได้มุ่งเน้นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด แต่ทฤษฎีความสมดุลย์

ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ได้อธิบายถึงสาเหตุของความเครียดที่เกิดจากการทำงาน โดยกล่าวว่าความเครียดจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของสิ่งแวดล้อมไม่สมดุลกับความต้องการหรือความสามารถของบุคคล ซึ่งในการวิเคราะห์ถึงความเครียดในการทำงาน มักจะเน้นถึงการรับรู้ความต้องการของสิ่งแวดล้อมมีมากกว่าความสามารถหรือความต้องการของบุคคล เช่นการรับรู้ถึงงานที่มากเกินไป หรือความขัดแย้งในบทบาท ซึ่งเมื่อบุคคลรับรู้ถึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะทำให้เกิดความเครียดในการทำงานได้ และการรับรู้ถึงความเครียดในการทำงานจะมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและสุขภาพทางจิตใจ โดยผลกระทบดังกล่าวอาจแสดงออกมาในรูปของความเหนื่อยหน่ายนั่นเอง

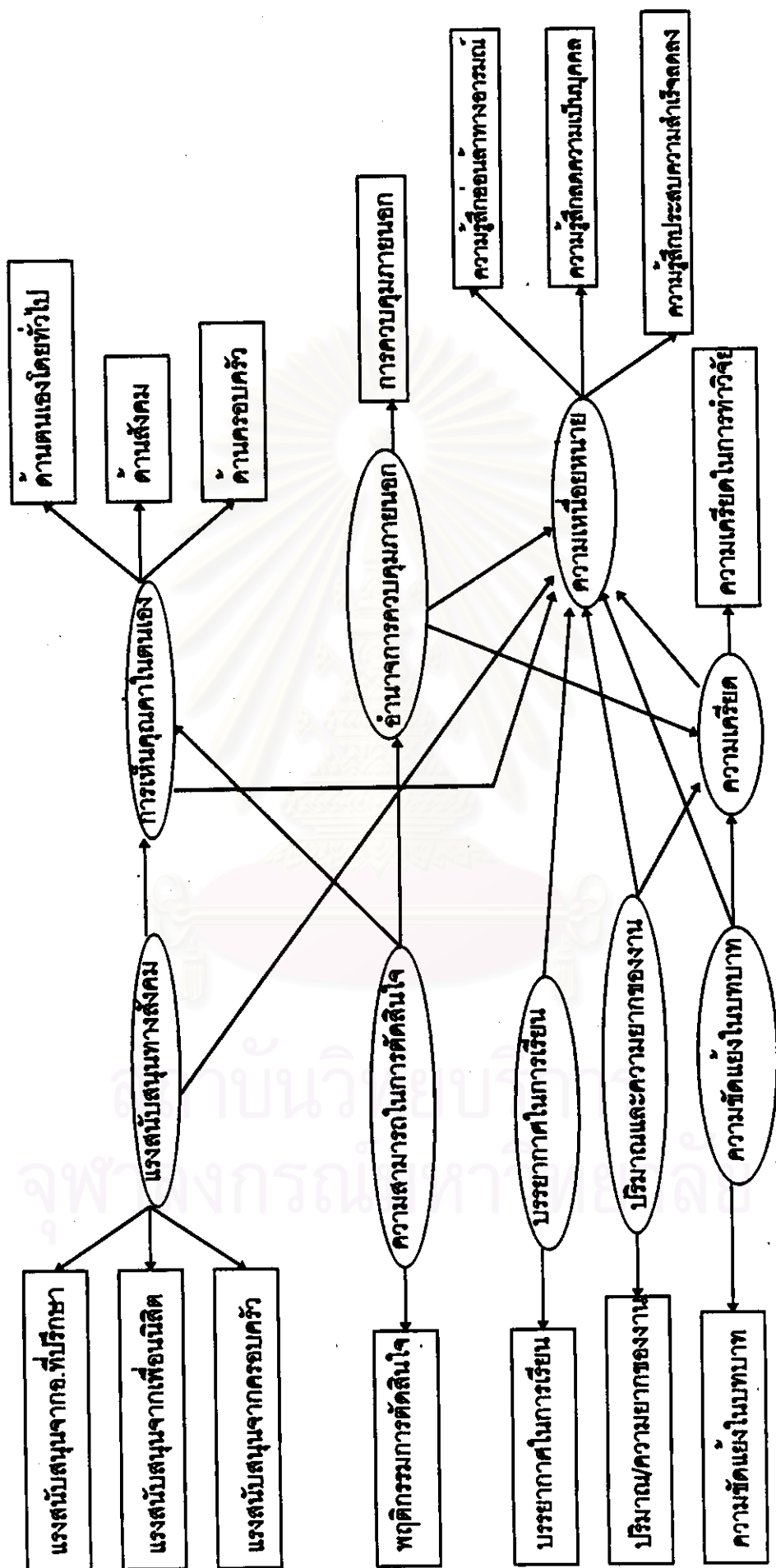
ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจใช้ทฤษฎีความสมดุลระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Person - Environment Fit Theory) ของ French และคณะ ประกอบกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานในการสร้างโมเดลลิสรวดของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามทฤษฎีความสมดุลระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Person - Environment Fit Theory) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรต่างๆ กับความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่าความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกิดจากปัจจัยหรือตัวแปรตามลักษณะโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 โมเดลสเตรตตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแผนภาพโมเดลลิสรวดตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานว่า ตัวแปรความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรความเครียดในการทำวิจัย ตัวแปรบรรยากาศในการเรียน และตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรความสามารถในการตัดสินใจ โดยผ่านตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองและตัวแปรความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก สำหรับตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยส่งผ่านตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนตัวแปรความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก ตัวแปรความขัดแย้งในบทบาท และตัวแปรปริมาณและความยากของงาน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยส่งผ่านตัวแปรความเครียดในการทำวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ นิสิตบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2536-2538 ในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผน ก. จำนวน 11 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาสารัตถศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา ภาควิชาพลศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาจิตวิทยา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา และภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งกำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2539 จำนวน 395 คน เนื่องจากนิสิตดังกล่าวเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนหลักสูตรเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษามากเป็นพิเศษ และกำลังอยู่ในช่วงของการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งถือเป็นการวิจัยประเภทหนึ่ง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาในเรื่องความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 8 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ การเห็นคุณค่าด้านตนเองโดยทั่วไป การเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว ตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ แรงสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา แรงสนับสนุนจากเพื่อนนิสิต และแรงสนับสนุนจากครอบครัว ส่วนตัวแปรแฝงอีก 6 ตัวแปร คือ ความเครียดในการทำวิจัย ความขัดแย้งในบทบาท ปริมาณและความยากของงาน บรรยากาศในการเรียน

ความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก และความสามารถในการตัดสินใจ ซึ่งแต่ละตัวแปรวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้อย่างละ 1 ตัวแปร

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ ความรู้สึกลดความเป็นบุคคล และความรู้สึกประสบความสำเร็จลดลง

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในตอนแรก ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในการปรับเพิ่มเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายในและภายนอก (E0) ที่อาจเป็นสาเหตุทำให้โมเดลการวิจัยที่เป็นสมมติฐานการวิจัยไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในตอนแรก คือ โปรแกรมยอมให้ผู้วิจัยทำการปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายในและภายนอก ได้ในเมทริกซ์ขนาด 7×7 เท่านั้น ซึ่งตามความเป็นจริงเมทริกซ์นี้มีขนาด 7×8 ถ้าผู้วิจัยทำการปรับเมทริกซ์นี้เกินขนาด 7×7 แล้วโปรแกรมไม่สามารถทำการวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแฝงบนตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลส่วนใหญ่ ให้มีค่าเท่ากับ 1.00 เนื่องจากตัวแปรแฝงดังกล่าววัดด้วยตัวแปรสังเกตได้เพียงตัวแปรเดียว ทำให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรเหล่านั้นมีค่าเป็นศูนย์ ซึ่งอาจจะไปมีผลกระทบต่อการคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรอื่น ทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรบางตัวมีค่าสูง ดังนั้นเมื่อนำค่าอิทธิพลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปหาความมีนัยสำคัญทางสถิติของเส้นอิทธิพล จึงทำให้เส้นอิทธิพลที่มีค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสูงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติได้

นิยามศัพท์

1. ความขัดแย้งในบทบาท หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากความคาดหวังในบทบาทของตนเองของนิสิตไม่สอดคล้องหรือแตกต่างกับความคาดหวังในบทบาทจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง เกิดขึ้นเมื่อนิสิตต้องแสดงบทบาทสองบทบาทหรือมากกว่าในช่วงเวลาเดียวกันในระหว่างที่ทำวิทยานิพนธ์ วัดโดยใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ

2. ปริมาณงานและความยากของงาน หมายถึง ภาระงานที่นิสิตต้องทำในระหว่างทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต วัดโดยใช้แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ข้อ

3. บรรยากาศในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับนิสิต ในขณะที่เรียนที่มีอิทธิพลต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต วัดโดยใช้แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

4. ความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก หมายถึง ความเชื่อของนิสิตว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์เป็นผลมาจากสิ่งภายนอกหรือนุคคลอื่นไม่ใช่เกิดจากตนเอง วัดโดยใช้แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ

5. ความสามารถในการตัดสินใจ หมายถึง การที่นิสิตสามารถเลือกทางเลือกที่เหมาะสมหรือดีที่สุด สถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีอยู่หลายทางเลือกโดยได้ผ่านกระบวนการต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูล หาทางเลือกหลายๆทางเลือก ประเมินทางเลือกตามวัตถุประสงค์ และทำการคัดเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด วัดโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการตัดสินใจ ที่เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ

6. แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การได้รับความเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือ จากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนนิสิต และครอบครัวที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของนิสิตในระหว่างทำวิทยานิพนธ์ วัดโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

7. ความเครียดในการทำวิจัย หมายถึง ความรู้สึกทางลบของนิสิตในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่เข้ามาท้าทายและคุกคาม ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ คับข้องใจ เศร้าเสียใจ ลึกลับ และซึมเศร้า วัดโดยใช้แบบวัดมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

8. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าตามการรับรู้ของนิสิตที่มีต่อตนเองในด้านความสามารถ และความสำเร็จในการทำวิจัยตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วทำให้นิสิตรู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของตนเองและผู้อื่น วัดโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

9. ความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย หมายถึง กลุ่มอาการที่เกิดขึ้นกับนิสิต เมื่อนิสิตไม่สามารถขจัดความเครียดในการทำวิทยานิพนธ์ได้ ซึ่งแสดงออกทั้งทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม โดยนิสิตจะรู้สึกได้ด้วยตนเอง วัดได้จากแบบวัดที่เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ ข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

9.1 ด้านความรู้สึกอ่อนล้าทางอารมณ์ (emotional exhaustion) หมายถึง อาการที่เป็นผลจากความเครียดเรื้อรัง ทำให้เกิดความรู้สึกเหนื่อยอ่อน หดท้อกำลังใจ

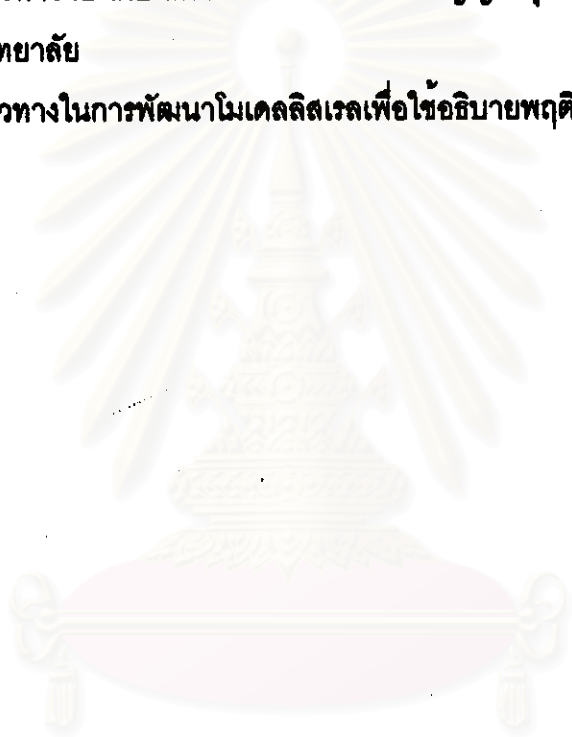
9.2 ด้านความรู้สึกลดความเป็นบุคคล (depersonalization) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางลบ เช่น จิตใจแข็งกระด้าง ไม่สนใจสิ่งต่าง ๆ รู้สึกว่าผู้อื่นตำหนิเกี่ยวกับปัญหาของตน หลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

9.3 ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จลดลง (reduced personal accomplishment) หมายถึง ความรู้สึกลดความพยายามในการทำงาน รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถน้อยลง ประสบความสำเร็จน้อยกว่าที่คาดหวังไว้

10. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Model) หมายถึง โมเดล-ลิสเรลที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปร ทั้งที่เป็นตัวแปรสังเกตได้ (observed variable) และตัวแปรแฝง (latent variable) ประกอบด้วยโมเดลย่อย 2 โมเดล คือ โมเดลการวัด (measurement model) เป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ และโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) เป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงด้วยกันภายในโมเดล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ได้แนวทางในการหาวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในการลดหรือจัดความเหนื่อยหน่ายในการทำวิจัย โดยเฉพาะในส่วนของนิสิตปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาโมเดลอิสระเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย